

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายปรีเชษฐ์ ภูณณะ

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๖๙/๓ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
โทรศัพท์ ๐๘๓-๐๔๖-๖๒๙๗ Facebook คนเพาะกล้า โกดังรับผลผลิตทางการเกษตร แม่ฮ่องสอน
Line Picasso๑๙๘๗

เกิด พ.ศ. ๒๕๓๐ ปัจจุบันอายุ ๓๘ ปี

๔. สถานภาพ ☒ โสด ☐ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ป.โท

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตร (บางเขน)

คณะ/สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตร(สำหรับผู้บริหาร)

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ รับซื้อสินค้าการเกษตร และประกอบธุรกิจส่วนตัว

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๔๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๔

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ผลผลิตทางการเกษตร (ด้านสมุนไพร)

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๔ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๒.๑ แปลงข้าว (แปลงสังเกตการณ์ศัตรูพืช)

๒.๒ แปลงพืชผักและสมุนไพร

๒.๓ แปลงไม้ผลแบบผสมผสาน

๒.๔ แปลงไม้ยืนต้น(ไม้สัก)

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ๓.๑ ฐานเรียนรู้การเลี้ยงสัตว์ปีก (ไก่ , ห่าน)
- ๓.๒ ฐานเรียนรู้การทำเกษตรผสมผสาน
- ๓.๓ ฐานเรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ
- ๓.๔ ฐานเรียนรู้การเพาะปลูกข้าว

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก ประกอบด้วย การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรหลักของ ศพก. การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย และการรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการเรียนรู้ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)แม่ลำน้อย มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของกลุ่มเกษตรกร โดยสมาชิกเกษตรกรมีการปลูกพืชค่อนข้างหลากหลาย การวางหลักสูตรการเรียนรู้เพื่อให้ทุกคนได้ใช้ประโยชน์จึงมีการวางแผน เลือกจากชนิดพืชของสมาชิกและผลผลิตหลักของ ศพก. โดยการวางแผนการเรียนรู้เริ่มจากให้เกษตรกรได้วางแผนการผลิตในแปลงของตน และเน้นการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง

๔.๒ หลักสูตรบังคับ ประกอบด้วย เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ และเกษตรแบบผสมผสาน ในหลักสูตรบังคับของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)แม่ลำน้อย เน้นการเรียนรู้ผ่านการศึกษาดูงานผ่านฐานการเรียนรู้ในด้านต่างๆของศพก. เพื่อให้เกิดความเข้าใจของสมาชิก โดยให้สมาชิกได้เรียนรู้เข้าใจในการแบ่งเนื้อที่ จัดการพื้นที่อย่างเหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง หากมีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยก็ให้ทำการผลิตพืชหรือเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่น

๔.๓ หลักสูตรเสริม ประกอบด้วย องค์กรเกษตรกร วิชากิจชุมชน หลักสูตรอื่นตามความต้องการและบริบทของชุมชน เช่น การลดรายจ่ายในครัวเรือน การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร เน้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกรกับศพก. โดยผ่านการเรียนรู้โดยการทดลองลงมือทำ การฝึกปฏิบัติโดยแปรูปสินค้าที่มีอยู่ใน ศพก. และ เป็นพืชที่อยู่ใกล้ตัว เน้นการลดรายจ่ายในครัวเรือน หลักสูตรในการเรียนรู้ได้แก่ กิจกรรม การทำน้ายาล้างจาน การทำไข่เค็ม การทำสบู่สมุนไพร เป็นต้น

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมานำจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

ได้แก่ หลักสูตรการเรียนรู้การลดต้นทุนการผลิต การผลิตสารชีวภัณฑ์ทางการเกษตร เพื่อทดแทนการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร เช่น การสกัดสะเดาไล่แมลง การทำฮอร์โมนไข่ การผลิตขยายเชื้อไตรโคเดอร์มา บิวเวอร์เรีย โดยจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และสามารถนำสารชีวภัณฑ์ไปปรับใช้ในแปลง

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

มีการเข้าร่วมเป็นผู้แทนเกษตรกรในการประชุมของหน่วยงานภาครัฐด้านการเกษตรระดับอำเภอ ทั้งในส่วนที่ตนเองร่วมเป็นสมาชิก เช่น คณะกรรมการเครือข่ายศพก.และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ การประชุมอบรมของหน่วยงานด้านสหกรณ์การเกษตร หรือการประชุมอบรมด้านปศุสัตว์ เพื่อนำเสนอประเด็นที่เป็นปัญหาของเกษตรกรในชุมชน และความต้องการในการวางแผนดำเนินงานผ่านศูนย์เรียนรู้ไปยังคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ ในการช่วยเหลือเกษตรกรแก้ไขปัญหา เช่น ในเรื่องปัญหาต้นทุนการผลิตที่เกิดจากความจำเป็นในการใช้สารเคมี และปัญหาด้านการตลาดในการจำหน่ายสินค้าเกษตร เช่น พืชสมุนไพรในชุมชน ซึ่งไม่มีพ่อค้ารับซื้อที่แน่นอน และภาระค่าขนส่งสูงหากนำไปจำหน่ายในต่างจังหวัด จึงต้องการให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อรวบรวมผลผลิตและจำหน่ายร่วมกัน อีกทั้งการวางแผนป้องกันแก้ไขปัญหาโรคแมลงศัตรูพืชในช่วงฤดูการผลิต หรือการป้องกันปัญหาโรคระบาดสัตว์ปีก เป็นต้น หากได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐหลายๆส่วนจะช่วยให้การดำเนินงานได้อย่างราบรื่นและสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคให้แก่เกษตรกรได้

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ที่	รายการ	เดือน /พ.ศ.๒๕๖๘												หน่วยงาน
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
๑.	การประเมินศักยภาพศพก.			←			→							สนง.เกษตร อำเภอ
๒.	การสำรวจติดตาม สถานการณ์ศัตรูพืช	←		→			←			→			↔	สนง.เกษตร อำเภอ
๓.	การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ				←		→				←		→	พัฒนาที่ดิน
๔.	การดูแลจัดการด้านปศุสัตว์	←											→	ปศุสัตว์อำเภอ แม่ลาน้อย
๕.	การจัดทำบัญชีครัวเรือน	←											→	ตรวจบัญชี สหกรณ์
๖.	การเข้าร่วมกิจกรรม สาธารณประโยชน์ของชุมชน และงานประเพณีต่างๆ	←											→	คณะกรรมการ ชุมชน และ เครือข่าย

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิมๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

๑.๑) ต้องการปรับวิถีการประกอบอาชีพการเกษตรให้เหมาะสมกับแรงงานในครัวเรือน ลดการจ้างแรงงานและองค์ประกอบอื่นๆที่ต้องใช้ต้นทุนในการผลิตสูง

๑.๒) ต้องการดูแลด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของตนเองและสมาชิกในครัวเรือน สามารถมีอาหารที่ปลอดภัยและใช้บริโภคในครัวเรือนได้อย่างมั่นใจ

๑.๓) การเป็นต้นแบบที่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำแก่เกษตรกรคนอื่นได้โดยมีความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ซึ่งปฏิบัติด้วยตนเองและเห็นผลดี

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

๒.๑) ปัญหาในการทำการผลิตพืช แต่ขาดแคลนแหล่งน้ำสำหรับใช้เพื่อการเกษตรในพื้นที่ของตนเอง จึงปรับเปลี่ยนชนิดพืชที่ทำการเพาะปลูกให้เหมาะสม เป็นพืชใช้น้ำน้อย และช่วงเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตเหลื่อมกัน

๒.๒) ปัญหาในการวางรูปแบบการใช้ที่ดินขนาดใหญ่สำหรับการทำการเกษตรของตนเองให้เหมาะสม จึงอาศัยหลักการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรผสมผสานเป็นแนวทางในการกำหนดพื้นที่ปลูกพืชแต่ละชนิด

๒.๓) เมื่อทำการเพาะปลูกแล้วประสบปัญหาโรค หรือแมลงศัตรูพืช แต่ไม่ประสงค์จะมุ่งเน้นใช้สารเคมีเนื่องจากกังวลในด้านความปลอดภัย จึงใช้เทคโนโลยีการผลิตขยายสารสกัดชีวภาพและการใช้สารชีวภัณฑ์การเกษตร เพื่อลดการใช้สารเคมี

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑.๑) การตรวจวิเคราะห์คุณภาพดิน และการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และการใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดเพื่อลดต้นทุนการผลิต และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการให้ผลผลิต

๑.๒) การตรวจสอบคุณภาพน้ำ ความเป็นกรดด่าง เพื่อป้องกันปัญหาในการใช้น้ำสำหรับการผลิต ทั้งด้านพืช ประมง และด้านปศุสัตว์ และการใช้ระบบให้น้ำด้วยวิธีการใช้น้ำอย่างประหยัดให้เพียงพอต่อการทำการเกษตร

๑.๓) การลดต้นทุนปัญหาการกำจัดศัตรูพืช โดยใช้เทคโนโลยีการผลิตขยายสารชีวภัณฑ์การเกษตร เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา, เชื้อราบิวเวอร์เรีย, เชื้อแบคทีเรียบาซิลลัส ทูริงเยนซิส การสกัดสารสกัดชีวภาพจากพืชสมุนไพรควบคุมกำจัดศัตรูพืช และการผลิตและใช้ฮอโมนธรรมชาติ ฮอโมนไข่ เพื่อบำรุงต้นพืช

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๒.๑) การใช้เทคโนโลยีการให้น้ำแบบระบบน้ำหยด สำหรับการปลูกพืชในช่วงฤดูแล้ง

- ศึกษารายละเอียด คุณสมบัติ รูปแบบ องค์ประกอบ และวัตถุประสงค์การนำไปใช้ที่เหมาะสม เพื่อปรับปรุงกระบวนการที่เกี่ยวข้อง

- การคัดเลือกพันธุ์พืชหรือปรับเปลี่ยนพันธุ์เพาะปลูกที่เหมาะสมกับลักษณะของพื้นที่และการให้ผลผลิตมากขึ้น

- จัดหาอุปกรณ์ และส่วนประกอบที่จำเป็นในการนำเทคโนโลยีระบบน้ำเพื่อการเกษตรมาใช้ ร่วมกับกระบวนการผลิตในช่วงฤดูแล้ง เช่น เทคโนโลยีระบบการให้น้ำแบบน้ำหยด (โดยมีการคำนวณระยะทางและจำนวนอุปกรณ์แต่ละชนิดที่ต้องติดตั้งในพื้นที่ เพื่อให้ทราบต้นทุนและคัดเลือกรูปแบบการนำเทคโนโลยีมาใช้)

- ดำเนินการติดตั้งเทคโนโลยีระบบน้ำหยด และอัตราการให้น้ำที่เหมาะสมกับชนิดพืช สังเกตลักษณะการเจริญเติบโตของพืชเปรียบเทียบกับก่อนใช้วิธีการดังกล่าว และปรับปรุงวิธีการเพื่อศึกษาผลที่ได้รับ

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๓.๑) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

- สุ่มเก็บตัวอย่างดินในพื้นที่ และนำมาตรวจวิเคราะห์คุณภาพและความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหาร เก็บข้อมูลผลการวิเคราะห์ดิน และศึกษารายละเอียดอัตราการใช้ธาตุอาหาร N P K ที่เหมาะสมกับการปลูกพืชแต่ละชนิดตามค่าวิเคราะห์ดินที่ได้ แล้วจัดหาแม่ปุ๋ยเพื่อนำมาผสมเป็นปุ๋ยสั่งตัดที่เหมาะสมในการปลูกไม้ผล เช่น อโวคาโด แล้ววิเคราะห์ต้นทุนการใช้ปุ๋ยแบบสั่งตัดเปรียบเทียบกับการใช้ปุ๋ยตามท้องตลาดทั่วไป รวมทั้งปริมาณผลผลิตที่ได้รับ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร : ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑) สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๔ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน	๑๐	ไร่
๑.๒) พืชสมุนไพร	พื้นที่ปลูกจำนวน	๕	ไร่
๑.๓) อโวคาโด	พื้นที่ปลูกจำนวน	๒	ไร่
๑.๔) ปุ๋ย	พื้นที่ปลูกจำนวน	๔	ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลาตุ๋นบึกอูย	จำนวน	๑,๐๐๐	ตัว
๒.๒) ปลานิลจิตรลัดดา	จำนวน	๑,๕๐๐	ตัว
๒.๓) ปูนาดำ	จำนวน	๒๐๐	ตัว

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด	๓	ชนิด ประกอบด้วย
๓.๑) ไก่กระดุกดำ ภูพาน จำนวน	๕๐	ตัว
๓.๒) เป็ดไข่ ไก่ทุ่ง จำนวน	๔๐	ตัว
๓.๓) จิ้งหรีด จำนวน	๑,๒๐๐	ตัว
๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่นๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด	๒	ชนิด ประกอบด้วย
๔.๑) พืชสมุนไพร (แปรรูปขมิ้นชันผง) จำนวน	๕,๐๐๐	กิโลกรัม/ปี
๔.๒) ไข่เค็มสมุนไพร จำนวน	๑,๐๐๐	ฟอง/ปี

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) พันธุ์ข้าว (กข๒๑)	เป็นเงิน	๓,๕๒๐	บาท/ไร่
๑.๒) การเตรียมแปลง(ไถดะ-ไถพรวน)	เป็นเงิน	๕,๕๐๐	บาท/ไร่
๑.๓) การปลูกและการดูแลจัดการ	เป็นเงิน	๔๑,๑๓๐	บาท/ไร่
๑.๔) การเก็บเกี่ยว	เป็นเงิน	๑๘,๖๐๐	บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต		๖,๘๗๕	บาท/ไร่
รายได้		๗,๕๐๐	บาท/ไร่

๒) สินค้า ขมิ้นชัน มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๒.๑) รวบรวมรับซื้อขมิ้นหัวจากสมาชิก			
๕,๐๐๐ กิโลกรัมๆละ ๓๐ บาท	เป็นเงิน	๑๕๐,๐๐๐	บาท
๒.๒) ค่าขนส่ง	เป็นเงิน	๕,๐๐๐	บาท
รวมต้นทุนการผลิต		๑๕๕,๐๐๐	บาท
รายได้		๔๕๐,๐๐๐	บาท

๓) สินค้า ไข่เค็ม มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๓.๑) ต้นทุนไข่เป็ด ฟองละ ๔ บาท เดือนละ ๔๐๐ ฟอง	เป็นเงิน	๑๘,๒๐๐	บาท
๓.๒) แปรรูปเป็นไข่เค็ม ค่าใช้จ่ายฟองละ ๑.๒๐ บาท	เป็นเงิน	๕,๗๖๐	บาท
รวมต้นทุนการผลิต		๒๔,๙๖๐	บาท/ไร่
รายได้		๓๘,๔๐๐	บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรกรต้นแบบ มีดังนี้

- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ พืชผักสวนครัว ไข่เค็มสมุนไพร
เฉลี่ยรายได้วันละ ๔๐๐ บาท/วัน

- ๒) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)
ได้จากอะไรบ้าง ระบุ พืชผักสวนครัว, พืชสมุนไพร, ข้าว, ไม้ผล, ไข่ไก่, ไข่เป็ด, ไก่, เป็ด, จิ้งหรีด, ปลา
เฉลี่ยรายได้ปีละ ๔๐๐,๐๐๐ – ๕๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑) ตนเองและครอบครัวมีโอกาสฝึกฝนการเกษตรที่มั่นคง สามารถเลี้ยงดูและอยู่ร่วมกับครอบครัวอย่างมีความสุข มีเวลาในการทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ และใช้เวลาส่วนตัวในแบบที่ตนเองพึงพอใจได้

๒) เกษตรกรสามารถขอคำปรึกษาแนะนำ หรือดูแนวทางการปฏิบัติเป็นต้นแบบในการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงกระบวนการและวิธีการจัดการด้านการเกษตรของตนเอง

๓) การรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรม เช่น รวบรวมผลผลิตเพื่อการจำหน่าย การศึกษาและแปรรูปผลผลิตเกษตรร่วมกัน แก้ไขปัญหาพัฒนาอาชีพการเกษตรและรายได้ในชุมชน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การใช้เทคโนโลยีในด้านการทำการเกษตรแบบปลอดภัย ใช้สารชีวภัณฑ์ สารสกัดธรรมชาติ และอื่นๆ เพื่อลดการใช้สารเคมีที่มีพิษ ช่วยลดการสะสมสารพิษในสิ่งแวดล้อม และสารพิษที่จะปนเปื้อนผ่านการระบายน้ำออกสู่ชุมชนและสิ่งแวดล้อม และขยายผลการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกรทั่วไปเพื่อช่วยลดปัญหาผลกระทบด้านสุขอนามัยของเกษตรกรผู้ทำการผลิตและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การใช้วิธีการที่เน้นการนำเทคโนโลยีการทำเกษตรแบบปลอดภัยและเน้นแก้ไขจัดการปัญหาด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ ช่วยลดการสะสมของสารพิษในดินที่จะทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของดินในพื้นที่การเกษตร และลดการปนเปื้อนของสารพิษไปสู่แหล่งน้ำอุปโภคบริโภคทั้งในพื้นที่ศพก.และแหล่งน้ำในชุมชน อีกทั้งยังร่วมกับสมาชิกเครือข่ายในชุมชนช่วยกันดูแลจัดการภูมิทัศน์พื้นที่การเกษตรของชุมชนเพื่อลดการพังทลายของดิน และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ การดูแลแหล่งน้ำ แหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำของชุมชน รักษาความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำและสภาพแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลแม่ลาน้อย ส่วนใหญ่ปลูกข้าว ร้อยละ ๙๐ ซึ่งแบ่งเป็นข้าวนาและข้าวไร่ สัดส่วน ข้าวนา ร้อยละ ๓๐ และข้าวไร่ ร้อยละ ๖๐ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ถ้าเป็นข้าวนาจะเป็นพื้นที่เหมาะสมในการปลูกระดับ S๓ ถ้าเป็นข้าวไร่ จะเป็นพื้นที่ไม่เหมาะสมต่อการปลูกข้าว ระดับ N ซึ่งส่วนใหญ่เกษตรกรจะปลูกข้าวไร่ สำหรับกินในครัวเรือนและแบ่งขายบางส่วน แต่เกษตรกรจะมีพื้นที่สำหรับปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อเป็นแหล่งรายได้ในครัวเรือน เช่น ถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สำหรับปัญหาในพื้นที่นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นด้านโรค แมลง ศัตรูพืช ดินมีความสมบูรณ์ต่ำ ราคาปุ๋ยและสารเคมีราคาแพง และไม่สามารถควบคุมสภาพดิน ฟ้า อากาศได้

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

การจัดการพื้นที่ทำการเกษตร ในพื้นที่ ๓๐ ไร่ โดยแบ่งเป็น ๒ โซน คือ โซน A และ โซน B และจัดกิจกรรมฐานเรียนรู้และแปลงเรียนรู้ภายในบริเวณ ศพก. เพื่อให้เกษตรกรเข้าเยี่ยมชมและให้คำปรึกษา

แนะนำในส่วนต่างๆแก่ผู้ที่สนใจ โดยมีเกษตรกรเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่ดำเนินการในศพก. ปีละ ๑ – ๒ ครั้ง ต่อปี และการจัดอบรมถ่ายทอดความรู้โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆให้แก่สมาชิกเกษตรกรในชุมชน และชุมชนใกล้เคียง ปีละประมาณ ๑๐ ครั้ง รวมมีเกษตรกรเข้าใช้บริการและได้รับประโยชน์เฉลี่ยปีละประมาณ ๓๐๐ - ๔๐๐ คน อีกทั้งการให้ความรู้ในสถานศึกษาต่างๆปีละ ๑ – ๒ ครั้ง โดยประชาสัมพันธ์ให้เยาวชนนักเรียน ได้รู้จักการดำเนินงานของศพก.และสามารถมาเยี่ยมชมได้

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องราวร้องเรียนในพื้นที่

เป็นแหล่งข้อมูลให้แก่เกษตรกรที่รู้จักศพก.แวะเวียนมาดูกิจกรรมหรือสอบถามปัญหา และสอบถามพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่มีอยู่ หากสนใจก็จะแลกเปลี่ยนพันธุ์ร่วมกับเกษตรกร หรือจำหน่ายราคาถูกๆ หรืออาจแนะนำแหล่งในการจัดซื้อพันธุ์ดีให้แก่เกษตรกรที่สนใจ เพื่อแก้ไขปัญหาในการหาพันธุ์ที่ดีหรือเหมาะสมกับพื้นที่ เนื่องจากเกษตรกรจะได้เห็นตัวอย่างการนำมาเลี้ยงและผลที่ได้รับ จึงสามารถตัดสินใจได้ง่ายขึ้น อีกทั้งหากเกษตรกรรายใดมีข้อมูลการนำพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์ใหม่ๆมาทดลองทำการผลิตแล้วประสบปัญหาหรือได้ผลไม่พึงพอใจ สามารถมาแจ้งหรือแลกเปลี่ยนข่าวสารเพื่อช่วยประสานแจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้าดูและช่วยเหลือเกษตรกรต่อไป

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

การแนะนำข้อมูลข่าวสารและวิชาการที่ได้รับจากหน่วยงานต่างๆที่ให้การอบรมถ่ายทอดความรู้ และการประสานงานร่วมกัน หรือข่าวสารข้อมูลที่หน่วยงานฝากประชาสัมพันธ์แก่เกษตรกรทราบ เมื่อได้รับข้อมูลจะประสานผู้นำชุมชนในการประชาสัมพันธ์แก่เกษตรกรและการแจ้งผ่านสื่อ เช่น กลุ่มไลน์เกษตรกรในชุมชน กลุ่มอาชีพการเกษตร หรือกลุ่มเกษตรกรผู้นำต่างๆ และการแจ้งกิจกรรมของชุมชนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อร่วมบูรณาการด้านต่างๆต่อไป รวมทั้งการติดตามข้อมูลการดำเนินงานที่สำคัญของหน่วยงานต่างๆเพื่อแจ้งประชาสัมพันธ์ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในศพก. และการบริการเกษตรกรเข้าศึกษาดูงาน การประสานงานผ่านหน่วยงานภาครัฐและกลุ่มเกษตรกรที่สนใจ เพื่อเผยแพร่ความรู้สู่การปฏิบัติและการสนับสนุนให้เกษตรกรเพื่อนำไปใช้ เช่น การสนับสนุนพันธุ์พืชสมุนไพรฟ้าทะลายโจรเพื่อนำไปปลูกขยายพันธุ์ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-๑๙, การส่งเสริมการปลูกกระท่อมและวิธีการใช้เป็นสมุนไพรเพื่อการบำรุงร่างกาย สนับสนุนโดยศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่๘ จังหวัดลำพูน การประชาสัมพันธ์วิธีการจัดการน้ำและการปลูกพืชใช้น้ำน้อย ทำให้เกษตรกรสามารถลดค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ และช่วยแก้ไขปัญหาของเกษตรกรตามสถานการณ์โดยอาศัยข้อมูลวิชาการให้เหมาะสมกับการดำเนินวิถีชีวิตของเกษตรกรในชุมชน ทำให้เกษตรกรหันมาใช้สมุนไพรสร้างเสริมสุขภาพตนเอง และสามารถดูแลจัดการเพาะปลูกสมุนไพรในบ้านได้ตลอดทั้งปี

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๑) กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอแม่ลำน้อย ร่วมกำหนดหลักสูตร เป็นวิทยากร ถ่ายทอดความรู้ จัดกิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และเป็นประธานคณะกรรมการเครือข่ายศพก.และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ และการจัดทำฐานเรียนรู้ด้านการเกษตรต่างๆ

๒) กรมพัฒนาที่ดิน หน่วยพัฒนาที่ดินอำเภอแม่ลำน้อย ร่วมดำเนินงานให้ความรู้และสาธิตการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ การตรวจวิเคราะห์ดิน ให้แก่สมาชิกศพก.และสมาชิกเกษตรกรในชุมชน

๓) สำนักงานปศุสัตว์อำเภอแม่ลำน้อย ร่วมอบรมให้ความรู้ถ่ายทอดประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ไข่ ไก่กระดุกดำ ไก่พื้นเมือง เป็ดไข่ และห่าน เป็นต้น การป้องกันแก้ไขปัญหาระบาดสัตว์ และการใช้ยาปฏิชีวนะเพื่อป้องกันโรคระบาด แก่เกษตรกรทั่วไป

๔) กรมประมง ดำเนินกิจกรรมด้านประมงอย่างต่อเนื่อง เช่น การเลี้ยงปลาในบ่อดินและบ่อซีเมนต์ และร่วมกิจกรรมอบรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรรายอื่นๆ

๕) สหกรณ์อำเภอแม่ลำน้อย การเป็นผู้แทนอาสาสมัครในการถ่ายทอดความรู้ เช่น การจัดทำบัญชีครัวเรือน และบัญชีต้นทุนการผลิต เป็นต้น

๖) หน่วยงานอื่นๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลำน้อย สถาบันการศึกษา เช่น โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๑ โรงเรียนร่มฉัตรศึกษา ในการร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดให้ความรู้แก่เยาวชนนักเรียนในโอกาสต่างๆ

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑) การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการศพก.และเครือข่ายศพก.ระดับอำเภอ และรายงานผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

๒) การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการเครือข่ายศพก.ระดับจังหวัด ทุกครั้ง

๓) การร่วมบูรณาการกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ ที่ขอความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

๔) การเป็นต้นแบบและให้คำแนะนำแนวทางการพัฒนากิจกรรมของศูนย์ศพก.ต่างๆ

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน รู้สึกภาคภูมิใจที่ตนเองได้สร้างประโยชน์และเรียนรู้การเสียสละบางสิ่งเล็กน้อยแล้วเป็นประโยชน์แก่คนอื่นๆ ทั้งที่รู้จักกันและไม่รู้จักกัน จากที่เคยเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของตนเองเพียงอย่างเดียว แต่ได้มีโอกาสสร้างประโยชน์แก่ทั้งเกษตรกรด้วยกันและหน่วยงานที่เห็นในศักยภาพของเรา และรู้สึกได้มีความภูมิใจที่สามารถร่วมมือกับหลายองค์กรเพื่อปรับปรุงตนเองและสถานที่ที่เราใช้เป็นศูนย์เรียนรู้ฯ ให้มีความพร้อมที่จะให้บริการและช่วยเหลือเกษตรกรที่สนใจเข้ามาหา ทั้งพัฒนาด้านวิชาการไปสู่การปฏิบัติ การเอาความรู้จากประสบการณ์ทำงานในอาชีพการเกษตรมาปรับเปลี่ยนแก้ไขให้ได้ผลดีขึ้น ภูมิใจในตนเอง ภูมิใจในครอบครัวที่ให้การสนับสนุนให้กำลังใจ และภูมิใจในเครือข่ายที่ให้การยอมรับและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกันจนสำเร็จลุล่วงในสิ่งต่างๆ มาโดยตลอด เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถใช้แค่เงินเพื่อซื้อหาให้ตัวเองได้

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- ๑.๑ เป็นที่ปรึกษาด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้แก่สมาชิกในชุมชน
- ๑.๒ เป็นที่ปรึกษาในการทำกิจกรรมด้านปศุสัตว์ในชุมชน เช่น การเลี้ยงสัตว์ปีก
- ๑.๓ เป็นวิทยากรจิตอาสาด้านการเกษตรและเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในและนอกชุมชน
- ๑.๔ เป็นประธานเครือข่ายศพก.ระดับอำเภอ เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการศพก.เครือข่ายระดับจังหวัดเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของศพก.
- ๑.๕ ร่วมกิจกรรมจิตอาสาของชุมชนตามโอกาสต่างๆ

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- ๒.๑ ร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดให้ความรู้แก่เกษตรกรทั้งในชุมชน และนอกชุมชน รวมถึงเยาวชนในสถานศึกษา
- ๒.๒ การให้บริการแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาและขอคำแนะนำปรึกษาเพื่อการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร รวมถึงสนับสนุนสารชีวภัณฑ์แก่เกษตรกรที่ต้องการขอรับเพื่อนำไปใช้
- ๒.๓ ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชน เช่น การรณรงค์ด้านการผลิตพืชปลอดภัย และงานจิตอาสาต่างๆ
- ๒.๔ ช่วยเหลือร่วมสมทบทุนในการจัดงานสืบสานประเพณีต่างๆของชุมชน
- ๒.๕ การใช้พื้นที่บริเวณศพก.เพื่อจัดงาน/กิจกรรมสนับสนุนบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เช่น ปศุสัตว์ สหกรณ์ สำนักงานเกษตรอำเภอ พัฒนาที่ดินอำเภอ เป็นต้น

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

การทำงานหนักไม่ใช่อุปสรรคในการเลือกงาน แต่ความสุขและเวลาของชีวิตที่สามารถกำหนดด้วยตนเองมีค่ากว่ารายได้สูงเพียงอย่างเดียว จากประสบการณ์ที่ผ่านมาเคยใช้ชีวิตในข้อจำกัดด้านเวลาที่ต้องเร่งรีบและแข่งขัน ทำให้ความสุขในชีวิตน้อยลง จึงคิดและตัดสินใจว่าเส้นทางที่เหมาะสมและทำให้เวลาเป็นสมบัติที่ตนเองกำหนด และสร้างให้ชีวิตได้ คั้นความสุขแก่ครอบครัวได้ คือเส้นทางอาชีพการเกษตร และการใช้ชีวิตตามที่ตนเองปรารถนา โดยยึดหลักความพอเพียงในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- สำนักงานเกษตรอำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- เอกสารข้อมูลการดำเนินงานศพก.
- สื่อประกอบการดำเนินงานของศพก.
- เอกสารข้อมูลประวัติการดำเนินงานหรือผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง
- อุปกรณ์และแอปพลิเคชันที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและจัดการข้อมูล เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์

ไลน์ เฟสบุ๊ก

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

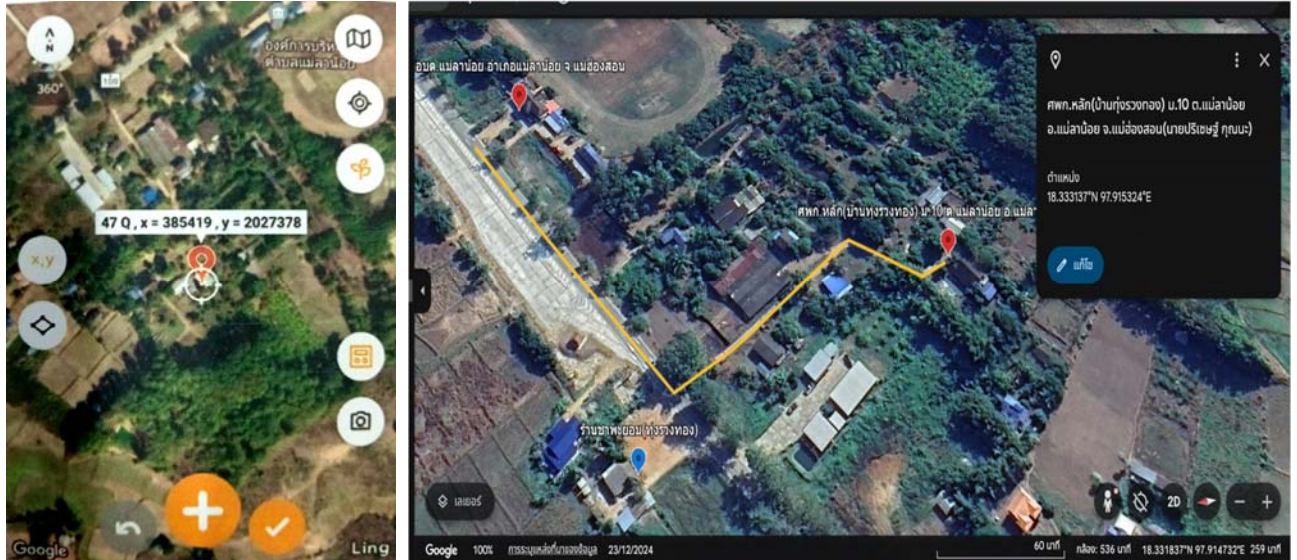
๓.๑ เกษตรกรมีภารกิจที่ต้องดำเนินงานหลายอย่างทำให้มีเวลาว่างน้อย ไม่สะดวกต่อการนัดหมายเวลาที่แน่นอน

๓.๒ ไม่มีสื่อหรือการจดบันทึกที่ต่อเนื่องสำหรับใช้ในการสรุปข้อมูลบางอย่าง เช่น การเข้าร่วมประชุม การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง หรือประวัติการดำเนินงานที่ผ่านมา

๓.๓ ควรจัดหลักสูตรออนไลน์เพื่อสร้างความเข้าใจและพัฒนาวิธีการถอดบทเรียนที่เหมาะสมอีกทั้งสามารถปฏิบัติได้ง่าย

ภาคผนวก

๑. แผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก.บ้านทุ่งรวงทอง (ศพก.หลัก)

๒. แผนผังภายในศูนย์ศพก.บ้านทุ่งรวงทอง (ศพก.หลัก)

